

2022-05-04

Sveriges regering

EU kommissionen

Europaparlamentet

Europaforum Norra Sveriges synpunkter på Insatser för att främja Grön och Digital omställning i Norra Sverige

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvarata norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Europaforum Norra Sverige vill

Att EU i sitt beslutsfattande och sin utformning av stödinsatser för den gröna och digitala omställningen tar särskild hänsyn norra Sveriges särskilda förutsättningar med gleshet, små arbetsmarknader och mikroföretag samt detta genom att invitera europeiska unionen till den testbädd för metodutveckling av regionalpolitiska insatser som Norra Sverige kan utgöra.

EFNS föreslår att metodutvecklingen ska bygga på följande

Främja testbäddar för skräddarsydda policy tillämpningar i linje med OECDs analyser och rekommendationer genom HEINNOVATE-initiativet.

1. Utforma och tillämpa mer platsbaserad politik för ekonomisk tillväxt, utbildning, kompetensförsörjning och innovation.
2. Stärka länken mellan stad och land.
3. Hantera territoriella marknadsmisslyckanden.
4. Stötta entreprenörskap och innovationskapacitet i glesa miljöer.
5. Tillvarata potentialen för grön omställning.

Norra Sverige har unika möjligheter att bidra till EU:s gröna och digitala omställning, men innovationssystemet i de glesbefolkade miljöerna har unika utmaningar som måste bemötas för att möjliggöra omställningen och utveckling i regionerna. En ny analys, av OECD i samarbete med EU- Kommissionen inom HEINNOVATE-initiativet (Supporting Entrepreneurship and Innovation in Higher Education in Sweden, 2021), visar på svaga kopplingar mellan investeringar forskning och inkomstutvecklingen.

OECD ger en lång rad rekommendationer för kunskapsutbyte och samarbeten som kan öka överföringen av kunskap till näringslivet, samt bidra till entreprenörskap liksom attraktionskraften hos små arbetsmarknader. Det innebär att norra Sveriges universitet och regioner skulle kunna utgöra en pilot- och testbädd för innovativ utveckling av insatser som kan påverka arbetsmarknadens funktionssätt. De insatser som OECD rekommenderar omfattar fyra områden.

1. Översyn av högre utbildning och innovationssystem

2. Entreprenöriellt lärande och utbildning
3. Digital Kapacitet och omställning
4. Kunskapsutbytes och samarbete

Regionalpolitiska åtgärder med fokus på förstärkt attraktionskraft för forskning och entreprenörskap.

Mot bakgrund av EFNS upparbetade erfarenhet och den kunskap som EFNS byggt upp med stöd av OECDs analyser och rekommendationer, finns förutsättningar att utveckla tillämpningen av innovativa regionalpolitiska verktyg.

Norra Sverige har särskilda utmaningar som gör regionerna sårbara, såsom stora avstånd, gles- och åldrande befolkning, liten kritisk massa, kallt klimat, samt en konjunktorkänslig och naturresursbaserad ekonomi. Nordligaste Europa präglas av extrem gleshet och utspridda små samhällen, som samtidigt är regionala tillväxtmotorer för sin omgivning, enligt tidigare OECD studier¹. Utmaningarna i EU:s perifera och glesbefolkade områden måste hanteras med en aktiv politik. Därför vill Europaforum Norra Sverige invitera unionen till den kunskapsarena för metodutveckling av regionalpolitiska insatser som Norra Sverige kan utgöra. Periferins utmaningar med kompetensförsörjning, kapitalförsörjning liksom attraktionskraften på unga människor kan tillgodoses genom aktiv policyutveckling. Det som fordras är anpassning av tillämpningar inom olika politikområden, med den differentiering mellan stora och små arbetsmarknader som de olika förutsättningarna fordrar².

Ett avgörande steg i denna metodutveckling har initierats av Kommissionen genom initiativet HEINNOVATE (higher education innovate) som OECD för närvarande genomför i dialog med medlemsstaterna, regioner och utbildningsinstitutioner. Analysarbetet tar sin utgångspunkt i att förstå och föreslå förändringar i den utbudstyrda utbildningssektorn, där en av effekterna är att det idag finns stora variationer i tillgängligheten till högre utbildning. Detta riskerar Europas gröna och digitala omställning då utbildningar erbjuds i urbana miljöer medan stora delar av omställningen möjliggörs i glesbefolkade områden.

En annan utmaning är att kapitalförsörjning för sektorer, utom de som är direkt knutna till den industriella bas som naturresurserna utgör, påverkas av marknadsmekanismer som gör att finansmarknadens värdering av företagets och privatpersoners tillgångar och säkerheter blir lägre än i befolkningstäta regioner,

Genom att utveckla regionalpolitiska metoder och instrument kan den hämmande effekt som företag upplever, beroende på sin lokalisering på en perifer liten arbetsmarknad, övervinnas. Etableringen av regionalpolitiska verktyg med denna inriktning har potentialen att vitalisera

¹ Det är särskilt tydligt i OECD:s studie av NSPA 2017, OECD:s regional Outlook 2016, och den senaste OECD-studien: Rural Well-Being: Geography of Opportunities.

² Denna inbjudan till forskning och tillväxtpolitisk metodutveckling grundar sig på de analyser som OECD genomförde genom NORA-studien (2011), vilka bekräftades och ut fördjupades i den Territorial Review över de Norra Glest Befolkade Regionerna (NSPA-studien (2017)).

Europas små arbetsmarknader. Effekten kan bli att den inre marknaden utvecklas och effektiviseras.

Därför ser EFNS en riktad insats att utforma åtgärder inom, exempelvis Horisont programmet, som inriktas på KEC-plattformar (Knowledge Exchange and Collaboration) för att utveckla och förbättra samspelet mellan företagens kompetensbehov, utbildningssektorn, forskning samt regionalpolitiska insatser.

Antaget vid Europaforum Norra Sverige den 4 maj 2022

Glenn Nordlund (S) Ordförande EFNS Region Västernorrland	Åsa Ågren Wikström (M) Vice ordförande EFNS Region Västerbotten	Nils-Olov Lindfors (C) Region Norrbotten	Elise Ryder Wikén (M) Region Jämtland Härjedalen
Jonny Lundin (C) Region Västernorrland	Rickard Carstedt (S) Region Västerbotten	Britta Flinkfeldt (S) Norrbottens Kommuner	Robert Uitto (S) Region Jämtland Härjedalen
Erik Lövgren (S) Kommunförbundet Västernorrland	Ann Åström (S) Region Västerbotten	Anders Josefsson (M) Norrbottens Kommuner	Jonas Andersson (S) Kommunerna i Jämtlands län
			Daniel Danielsson (C) Kommunerna i Jämtlands län